

Eeva Kilpi

NAISEN
PÄIVÄKIRJA

w s o y

Eeva Kilpi
NAISEN PÄIVÄKIRJA

WERNER SÖDERSTRÖM OSAKEYHTIÖ
HELSINKI

TÄMÄN LAITOKSEN ENSIMMÄINEN PAINOS

© EEVA KILPI JA WSOY 2026

TEOS ON ILMESTYNYT ENSIMMÄISEN KERRAN 1978.

WERNER SÖDERSTRÖM OSAKEYHTIÖ
LÖNNROTINKATU 18 A, 00120 HELSINKI

ISBN 978-951-0-53182-2
PAINETTU EU:SSA

Tuoteturvallisuuteen liittyvät tiedustelut: tuotevastuu@wsoy.fi

*Hävittäkää käsikirjoitus,
mutta tallettaka se minkä olette
raapustanut sivuun ikävissänne,
hämmennyksissä ja ikään kuin
unessa.*

OSIP MANDELSTAM

Huhtikuu

LÄMMIN, AURINKOINEN PÄIVÄ. Eilen sanottiin säätiedotuksessa, että oli kevään lämpimin päivä koko maassa. Tänään – ainakin täällä – vielä lämpimämpi. Talvi kohisee viemäreihin ja häviää sinne. Tänään – vai oliko se eilen – näin ensimmäisen peipposen. Yhtenä päivänä olivat takapihan koivut täynnä kottaraisia. Kuulin millainen on kevään ääni: se on yhtämittaista sirkutusta. Lunta on vielä aika paljon. Piha paksussa jäässä. Voin hyvin, paitsi että huimaa. Mieli-alani kohentalainen. Ruumiini kivuttomampi kuin pitkään aikaan. Olen palaamassa sielullisesti ihmiseksi taas: voisin ajatella että joku aikuinen mies asuisi kanssani tässä talossa. Joskus miltei kaipaamaan – ja kaipaankin – sellaista olentoa.

Yöperhosia ilmaantuu iltaisin ikkunoiden taakse. Merkilliseen aikaan vuodesta.

Keskiviikko. Klo 8.10 suihkussa:

Kustannustoimittaja tarttuu käsikirjoitukseen kuin etsivä rikokseen.

Lumi sulanut paljon. Maata näkyvissä! Pelastettu!

Peippo lauloi ikkunan takana.

Maan paljastuminen tuntuu ihmeeltä. Siis joka talvi menettää uskonsa tähän tapahtumaan ja joka kevät se yllättää. Vanha tuttu maa, vanhat rakkaat kasvot.

Haavat eivät vielä kuki. Ikkuna on auki ja ilma on täynnä lintujen ääniä.

Se tuntuu melkein pahalta, jotenkin, äkkiä. Me voimme kai sittenkin paremmin kalseissa olosuhteissa, pimeässä, myrökässä, räntäsateessa, hankien ja sohjon keskellä. Emme kestä lempeätä säätä. Mieli sietää huonosti muutosta. Aurinkoisella ilmalla raskasmielisyys ja alakulo jäävät vaille pohjaa ja kuin tarkoitustakin. Kukahan tänään tappaa itsensä.

Silloin kun on raskas olo täytyy järjestää itselleen rasituksia. Minä kutsuin tänä iltaksi kollegan kylään ja sunnuntaiksi kutsun sukulaiset. Vielä kauppamatkalla ajatus tuntui rasittavalta, mutta kotiin tultua oli jo rattoisa olo. Rasituksia ihminen kaipaa jatkuvasti. Tai ei kaipaa, mutta tarvitsee. Rasitustilaa. Kuin tiukkoja kapaloita.

Haapojen kukinnot ovat jo paisuneet, ehkä ne venähtävät pääsiäiseksi. On tyyni, kaunis ilma. Aivan levottomuutta herättävä kun ei ole tottunut sellaiseen. Onnettomat kärsivät kovasti tänään.

Murrosiässä lapset unohtavat oppimansa. Niiden aivotoiminta muuttuu. Ne pitäisi murrosiän jälkeen kasvattaa uudelleen.

Ykillä autonmyynti-ilmoitus pitkäperjantain lehdessä – ja itse aamulla poissa! Puhelin soi kaksi kertaa ennen yhdeksää. Minä pomppaan vastaamaan – herra ei ole tavattavissa. Ilmaantuu puoli kymmeneen mennessä. Haukun häntä. Hän on ylimielinen.

Jokin hänen luonteessaan on jäänyt kehittymättä. On

annettava molemmille kotona asuville pojille vielä loppusilaus. Sanottava suoraan mitä pitää tehdä, miten suhtautua. Sanoin: »On pyydettyvä anteeksi.» »Olen pahoillani», sanoi. »Ole pahoillasi. On syytäkin. Ja saat laittaa minulle aamuteen.» Minä en pystynyt edes teetä keittämään neuvottomuudessani ja harmistuksissani. Rupesi laittamaan. Silloin ajattelin, että se voi vielä oppia ja tarvitsee selvää ohjausta. Ylimielisyys ja välinpitämättömyys ei saa jäädä sen luonteenominaisuudeksi.

Kuolinilmoituksessa Epikuroksen lause: »Kuolema ei meitä liikuta: kun me olemme olemassa, ei ole sitä, kun se on olemassa, ei ole meitä.» Tai joka tapauksessa tämä ajatus – valtava, kumoamaton, selvä. Ja kuitenkin tulevat mieleen myös Aale Tynnin sanat: »Joka päivä kuolema kasvaa, sinä itse pienennyt.»

Lauantai. Rastaat pöyhivät kuolleissa lehdissä. Onkohan tämä romaanini alku: »Minulla on nyt mies. Hän nukkuu tuossa vieressäni ja tuhisee kuin koira tai lapsi. En tiedä miten yksinäisyyden tutkimukseni nyt käy. Tein tietysti saman virheen kuin aina ennenkin, tilapäisissä suhteissa, valitsin sen josta pidän eniten. Nyt olen riippuvainen. Kenties lankean jopa mustasukkaisuuteen.»

Kello on kymmenen aamulla. Olen kirjoittanut tämän yöpaitasillani sängyn reunalla. Käynyt välillä kaatamassa kiehuvan veden teelehtien päälle. Sanat tulivat loikoessani. Kesivät pyllynpesun ajan.

Pohjana saattaa olla mitä N. sanoi lounaalla: »Kirjoita vaan minämuodossa, antaa sen tulla omaelämäkerrallista...» ja mitä minä sanoin: »Minä en ehkä osaakaan enää kirjoittaa laajaa, monihenkilöistä epiikkaa. Minä tykkään taiteessakin, kaikessa taiteessa, siitä että yksi piirre nostetaan hallitsevaksi ja sen

annetaan värittää kaikki, kaikki kuvataan sen läpi.» »Kirjoita sinä niin», N. sanoi, »ei ole mikään pakko tehdä traditionaalista epiikkaa.» Kollegalle sanoin: »Minä en varmaan enää koskaan tule kirjoittamaan laajaa epiikkaa. Minä kirjoitan jotain kummallista.» Tuntui että vapauduin. Luovutin sen kentän toisille. Olen ilmoittanut tekeväni kirjan syksyksi ja se on siunattu hyväksymisellä. Saan nyt rauhassa salaa hautoa romaaniani.

Pääsiäisyönä kymmentä vaille kaksitoista: Janáčekin piano-sonaatti. Pojat jossakin. Odotan televisiosta ortodoksista pääsiäisyön jumalanpalvelusta. Päivä on ollut täynnä voimantunnetta. Kaikki on pyrkinyt hahmottumaan mielessäni. Jopa alapelto, joka ikkunasta katsottuna näytti suunnattoman kauniilta harmaudessaan utuisessa ilta-auringossa. Se oli kuin maisema englantilaisesta puistosta englantilaisessa filmissä. Mitä tahansa voisi tapahtua siellä. Siitä voisi tehdä filmikäsikirjoituksen, hillityn, hienostuneen tarinan jossa on rikos. (Ihmiset kohtaavat toisensa laajassa, utuisessa kuvassa, paljaitten puitten reunustamana, himmeässä auringossa. Miehellä on ehkä koira, tai molemmilla, setteri ehkä. Pelkoa ja tyylikkyyttä. Nainen pelkää jotakin. Maisema vaihtelee tarinan aikana tuulesta ja kevätsateesta aurinkoisuuteen. Tapahtuu lumensulamisaikaan. Nimi: »Tapahtui lumensulamisaikaan»?)

»Kristus nousi kuolleista, *Kuolemalla kuoleman voitti* ja haudoissa oleville elämän antoi.»

Jumala on »*yksiolentoinen ja jakamaton kolmiyhteys*»!

Arkkipiispa Paavali on *pyhän* näköinen.

Mielen liikehtiminen on synnyttänyt minussa voimantuntoa ja olen nauttinut siitä. Mikään ei ole niin ihanaa kuin että mieli kuplii ja lainehtii, käy.

On huoliakin: Heikin ja Tuulikin asuntotilanne. Onneksi kertoivat viimein minulle. Osa huolesta siirtyi minuun, ehkä heillä on nyt helpompaa.

Rakas lapsi, älä murehdi etukäteen. Sillä ei voita mitään. Kuormittaa vain itsensä.

Minä lupasin kaiken avun minkä voin hankkia, juridisen ja taloudellisen, ja kaiken vaikutusvallan jonka voin saada.

Aiemmin TV:tä katsellessa: Suomalaisia ei niinkään yhdistä omistettu *maa* vaan *maisema*, eikä kenties niinkään historia kuin *yhteinen kokemus*. Suomalaisissa herättää yhteishenkeä kiintymys maisemaan ja yhteiset kokemukset.

Balettia Lemminkäinen ja Tuonelan joutsen katsellessa: Sulouden aineksia ovat helppouden, keveyden ja kiireettömyyden vaikutelmat.

Muutama päivä sitten minulle tuli kotiin tullessa idea näytelmästä ja ajatus, että moni aihe olisi ehkä paremmin käsiteltävissä näytelmänä. Näyttämöllä voi paukuttaa asioita jotka kirjassa herättäisivät pahennusta tai olisivat liian pateettisia tai mauttomia. Se on merkillistä. Ihmiset nauravat teatterissa sellaiselle mihin he lukiessa tympääntyisivät. Esim. Albeen Kuka pelkää Virginia Woolfia olisi kirjana raskas ja ehkä vastenmielinen. Mutta se toimii hyvin näyttämöllä. Ja yleisö nielee sen paksuuden mukisematta.

Yki täyttää huomenna 22 vuotta. Ensimmäisen kerran – muistaakseni – on pääsiäinen hänen syntymäpäivänään niin kuin oli silloin kun hän syntyi.

Elämä alkaa todella olla takanapäin, lapsetkin kohta vanhoja.

»Rikkaat ja köyhät, karkeloikaa toinen toistenne kanssa»,
puhuu arkkipiispa Paavali. »Ainaista neitsyttä Mariaa...»

Romaaniin?: »Ja mikä edelsikään tätä kaikkea: se että minä
mielessäni otin miehen, otin koiran, päädyin ihmiseksi ja pää-
tin kärsiä ja ikävöidä. Sanoin tervetuloa kaikelle heikkoudel-
leni. Valitsin sen koska muuta vaihtoehtoa ei ollut eikä edes
sitä. Vain kärsimys ja sen hyväksyminen. Vasta siitä nousee
voima. Hitaasti ja epävarmana sittenkin.»

Hitaasti, hyvin hitaasti tuntuu huimaukseni hellittävän. Se
rakastaa minua. Ei hennoisi luopua, erota, irtautua. Kenen
päästä se sitten pääsee huimaamaan!

Pääsiäisaamu. Keskimmäisen poikani syntymäpäivä. Aurin-
koa. Kova tuuli.

»Minulla on nyt mies. Hän – olin vähällä sanoa se – nukkuu
öisin tuossa vierelläni käden ulottuvilla.»?

Loppu?: »Nyt hän herää, raottaa silmiään, käännähtää ja
katsoo minua. Ojentaa sitten kätensä.»

Täysi, antoisa päivä. Suku kylässä. Kun elämä täyttää päivän,
jäävät muistiinpanot vajaiksi.

Toinen pääsiäispäivä. Ensin hävisi nuoruus sotaan. Sitten
meni valtaosa elämää avioliiton suorittamisessa, sen jälkeen
suuri osa avioerosta toipumiseen. Kun tämän tajuaa on jäl-
jellä pieni rako ennen vanhuutta. Sitäkin pyrkivät vielä jälke-
läiset hallitsemaan. Lapset – lasten aikuisiksi huoltaminen vie
ihmisiän.

Kyrilliset kirjaimet näyttävät hedelmiltä, joiden syöminen
on jäänyt puolitiehen tai muistuttavat savuketta, jonka hän

tumppasi mutkaiseksi kesken polttamisen kietoakseen kätensä ympärilleni. (Novelli: Belgrad – Eroottinen viikonloppu)

Sodanjälkeinen sukupolvi: ei identiteettiä edes kiellettäväksi.

Minun elämäkokemukseni, »karjalaisuus», näkyy minussa kykenemättömyytenä jatkuviin ihmissuhteisiin. Suhde omaisiin on eri asia. Suku on alkanut merkitä samaa kuin kotiseutu.

Haluan ihmissuhteesta vain tutustumisen, ihastumisen kerman, en kyllästymisen, arjen ja kritiikin kurnaalia. Kun jokin on kestänyt kyllin kauan, minulle tulee levoton olo. »Historiallinen» kello minussa alkaa tikittää, tulee tunne ettei tämä enää pitkään jatku.

Torstai. Pahempia kuin patavanhoilliset ovat ne jotka yrittävät kaikin tavoin todistaa edistykellisyytään.

Kolea sää jo kolmatta päivää. Eilen rakeita useaan otteeseen. Raaka tuuli. Minulle kaupungissa käydessä ankara takaraivonsärkykohtaus eilen. Huimasi. Epäilin pääsenkö kotiin. Pääsin. Tänään väsyttää. Vuoteessa yhteentoista saakka. Huomenna esiintymiskierrokselle kolmeksi päiväksi. En jaksaisi puhua tänään kenenkään kanssa. En ajatellakaan. Ilmeisesti matka on minulle sittenkin vastenmielinen, samoin esiintyminen. Rahan takia sen teen. En jaksaisi seurustella ihmisten kanssa. Tämä kylmä, raaka sää se luultavasti tekee minut sairaaksi. Kuluneet nikamani eivät kestä sitä. Kävin monien muiden asioiden lisäksi hakemassa Areasta lentolippuni. Niissä oli jotain sekaannusta. Lupasivat kirjoittaa uudet jos odotan. Olin pyörtymäisilläni ja sanoin meneväni kahville. Söin Go Innissä muna-anjovisvoileivän ja teetä. Vielä sieltä tullessa oli asperiinista huolimatta niin heikottava olo, että tuskin pystyin

nimeni kirjoittamaan laskun alle. Kotona leväytyäni ja lääkityväni itseäni jaksoin sentään laittaa ruuan – makkarasoppaa – ja jopa iltateen ja katsella TV:stä kuinka Edward ja Jennifer lopultakin vihittiin. Päänsärky helpotti, mutta ruumis väsynyt, ajatus lamassa.

Esitys on jäseneltävä. Puhun huonosti ilman paperia jos olo on heikko.

Nyt olen naulannut tilani paperille. Sinne se jääköön.

Julkisuus alkaa taas rasittaa.

Linnut – kevätlinnut – ovat äänessä lumen keskellä koleudessa. Kärsivät, raukat.

11.30. Alan voida hyvin. Voimani palaavat. Nousen tilanteen niskaan. Ihana tunne kun ei ole enää alakynnessä, tilansa armoilla. Se on hirveätä, nöyryyttävää, itsetuntoa kalvavaa. Miten on niiden jotka sairastavat paljon? Entä kroonisesti sairaat?

Sunnuntai-iltana matkalta palattua: Ihmisen pitää olla hurja tai raadollinen ennen kuin minä hyväksyn hänet. R. R. on raadollinen; älykäs, herkkä, aito. Ihmismäinen. Hänen sielunsa verestä.

Se poika joka haki minut tanssiin oli hurja. Ja jokin minussa vastasi vielä siihen hurjuuteen huolimatta tästä kuolemanjähmeydestä joka jo valtaa minua. Hurjuus on sosiaalisen kuvion rikkomista.

Maanantai – aurinkoa. Taiteen tulee olla vapaata ja hurjaa. Yksi kotiintulon iloista on kakkia omassa vessassa. Ei ihminen vieraissa oloissa osaa kakkia, ei ainakaan siitä nauti.

Vanhuus on sairaus joka jää pysyväksi?

Matkani jälkeen tunnen jonkin aikaa, että aivojani rakaste-
taan. Rakkaus ei ole koskaan äänekkästä, vain hyökkäävyys on.

Tiistai, aurinkoa mutta kylmää. Takatalven tuntu. Eilen kat-
soin Brechtin Kerjäläisopperasta tehdyn filmin v:lta -31.
Tajusin Brechtin omaperäisyyden, jonka sittemmin kaiken-
laiset jäljitelmät ovat pilanneet. Brecht on todella uudistaja
ja oivaltaja. Ja lisäksi osaa nähdä asioiden kutkuttavan kie-
tovuuden. Eroottinen vire yhtyy rahanhimoon. Ihmisen
perusviettejä. Rakkaus, raha, köyhyys, vääräys ja laki, kaikki
kietoutuu instituutioksi riistämään surkeita, jo ennestään ala-
kynnessä olevia yksilöitä.

Mitään ei kannata sanoa mikä ei tule sydäimestä.

Minä pohdin niin monimutkaisia asioita nykyiselläni ja oival-
lan sellaisia yhteyksiä, että niiden ilmaiseminen on vaikeata.
Niille ei löydy helposti kaunokirjallista muotoa. Tässä voi olla
yksi syy miksi kirjoittaminen on muuttunut minulle vaikeaksi.

Robin tulee aina silloin tällöin mieleeni miehenä, jolla olisi se
sosiaalinen aspekti joka saisi minut muuttamaan elämäni. (Ja
sen lisäksi se ihana potenssinsa!) Jos minulle ei ole tarkoitettu
enää miestä, niin pitäisihän minun edes voida kirjoittaa. Muu-
taman kerran on tullut tunne: vielä minä kirjoitan.

H. S. jonka kutsuilla eilen olin, on mainio. Ymmärtää Suomen
poliittisen aseman »paremmin kuin me itse». Me olemme
kapitalismimme ansiosta mallivaltio suhteessa Neuvostoliit-
toon. »Hulluja olette jos sen muutatte, arvonne menetätte»,
sanoi. Ja: »Teidän onnenne on olla periferiassa.»

Keskiviikko; aurinkoa, tuulta. Saattaa olla että minä kuoltuani palaan lehtileikkeitäni lukemaan, kaikkia niitä joita en ole ehtinyt elämän aikana lukea, mutta jotka olen leikannut talteen lukeakseni ne joskus tulevaisuudessa kun on aikaa. Tällainen ajatus tuli minulle kai toissa päivänä leikatessani artikkeleita ja uutisia, mm. uutista Portugalin rauhallisista vaaleista (minä ihailen sitä kansaa ja sen kykyä taiteilla eteenpäin monipuoluedemokratian luomiseksi ilman väkivaltaa). Tajusin, etten ehdi enää lukea ja käydä läpi kaikkia leikkeitäni, puhumattakaan että ehtisin järjestää ne. Ja kuitenkin haluan yhä tallettaa ja kartuttaa niitä. Miksi? Silloin kävi välähdyksenä mieleni läpi mahdollisuus, että lukisin ne kaikessa rauhassa kuoleman jälkeen. Ajatella, jos kuolema olisi-kin paluuta aikaan, jos kuolemanjälkeinen »elämä» olisi-kin pelkkää aikaa ja tämä nykyinen olotila sitä että aikaa on rajoitetusti; siksi on aina kiire. Ajatus palautui mieleeni tänä aamuna, kohta herättyä kun jälleen tunsin halua leikata talteen pari kiinnostavaa artikkelia. Voisihan aivan hyvin olla niin, että »ikuinen elämä» olisi sitä että on loputtomasti aikaa. Ja että minussa lehtileikkeitä leikatessani vaikuttaa jokin määrittelemätön varmuus, kuin salainen tieto, todellakin *kuin*, joka saa minut yhä leikkaamaan niitä. Yritin uskotella, että leikkaan niitä Ykiä varten, siinä olisi selvä motiivi leikkaamisvimmalleni, ja monta artikkelisarjaa demokratiasta yms. olenkin leikannut häntä ajatellen. Mutta ilman Ykiäkin ne olisivat minua kiinnostaneet ja olisin leikannut ne talteen, vaikka en todennäköisesti ehdikään niitä lukea. Kävisiköhän niin että lopulta *tahtoisin* iankaikkista elämää lukeakseni ja ryhmitelläkseni lehtileikkeeni? – Älkää sitten ihmetelkö, jos lehtileikkeeni öisin rapisevat, sanoin pojille, minä siellä vain olen. Tietysti minut voisi myös haudata niitten kanssa. Ainoa mitä haluaisin mukaan.

Irralliselta lapulta:

»Maittemme väliset kauppasuhteet edistyivät hyvin kuluneella 5-vuotiskaudella.»

»Tulevalla 5-vuotiskaudella toivomme kauppa- ja kulttuurisuhteittemme syvenevän edelleen.»

Minä tunsin, että mieluummin kuin meni järjestäjien järjestämälle vastaanotolle hän olisi livistänyt minun kanssani. Ja minä tajusin taas, että kaikista ulkoisista ehdoista riippumatta on olemassa miestyyppejä joka vetää minua puoleensa ja jota minä kiehdon. Kuin sama liha pyrki yhteen. Kuin maailman alussa alkanut sukulaisuus synnyttäisi yhä tuttuuden ensi silmäyksellä, kuin jokainen ele olisi ennen nähty ja jo kauan rakastettu. Minä tiedän että hän tällä hetkellä kaipaa minua. Omasta ikävästäni sen tiedän. (Ujot, kiiltävät, pettyneet silmät: eihän tässä näin pitänyt käydä.) Toisaalta ajattelen: kohtalo kantoi minut kämmenellänsä tämän tilanteen ohi, varasi minut itselleen. (Ilkan kesärahat leikkaavat tämän novellin.)

Torstaina, aamulla, aurinko näkyy paistavan, mutta tuulee. Alakuloinen olo herätessä. Miksi? Kaikki tiet johtaneet vain pois päin. Minun elämäni ja uneni ovat täynnä teitä, risteileviä rospuuttoteitä, aina vain pitkänä edessä, ainoat väylät ja nekin vievät pois. Matkan tarkoitus on matka. Matkanteko. Perillä olo on tilapäinen tapahtuma ja keksitty, näennäinen helpotus, kieväri jossa levähdetään, sitten taas uusilla hevosilla pois päin. Eteenpäin on sama kuin pois päin. Ehkä minut tekee alakuloiseksi sukupuolielämän puute, kevät ja merkkipäivä jolloin pitäisi muka olla iloinen ja juhliä, niin kuin vappu. Ehkä poden sitä että himoitsin eilen. Hormonit häiriytyivät. Mittasin taas yksinäisyyteni vivahteita, asemani naisena ja miehettömänä, normien olemassaolon ja kaipuun poukkoilun niiden aitauksessa ja sen kuinka erotiikka ylittää

ne kevyesti, ainakin mielessä. Käytännössä toimimme niin kuin järjestäjät olivat suunnitelleet. Mutta minä tunsin, että mielummin kuin keskustellut kauppasuhteiden kehityksestä ja kulttuurivaihdon edistämisestä hän olisi mennyt minun kanssani sänkyyn. Silti: järkeni sanoo, että näin oli minulle onneksi. En voi olla jokaisen miehen kanssa joka minua kiehoi. Katua pitkin kulkiessani ajattelin: kohtalo ei tarkoittanut minulle tätä tilapäiskokemusta enää. Mutta novellin minä saatan tästä kirjoittaa.

Kotiin tultuani sanoin Ilkalle: – Älä ole huolissasi. Kyllä minä annan rahaa niin kuin muinakin kesinä. Ajattelin vain että olit ehkä itsekin ajatellut selviäväsi omin päin... – En minä mitään pahaan tarkoittanut, sanoi Ilkka. – En minäkään, halusin vain saada selville tilanteen. Nyt sitten tiedän sen. Mutta jos englannista tulee ehdot, niin sitten on kyllä pysyttävä kotona ja mentävä ehtolaiskursseille. (He aikovat Sissin sisaren maatilalle rengiksi ja piiaksi. Ja minä hetken unelmoin, että Ilkka elättäisi itsensä kuukauden ajan, kun saa siellä täysylöspidon. Mutta ei. Se on sama taksa kuin viime kesänä, kaksikymppiä päivää. Kaikki on tosin kallista, mutta enempi en pysty maksamaan. Ykillä ei ole vielä työpaikkaa. Aion sanoa, että hänen tulee kesällä huolehtia itse elatuksestaan. Hän on sentään jo 22.)

On kohtuuttoman raskas olo. Vaikka henkistä painettahan minä kestäen.

Klo 11. Kuolema ei kenties olekaan ajan loppumista, vaan palaamista aikaan, rajattomaan aikaan.

Näin minun aamuni päättyy itkuun ja kuoleman ajatuksiin. Kyyneleet ja kuolema asustavat samalla tasolla. Kyyneleet nousevat maanalaisesta lähteestä, pohjavedestä, jossa kuolema majailee. Ehkä se pohjavesi on kuolema itse. Ehkä kuoleminen on palaamista pohjaveteen ja elämä vain lähde joka

pulppuaa pintaan. Turhaan ei sanota että luonnonlähdettä ei saa sekoittaa. Meistä on tehty pumppukaivoja.

En minä eilisiltaisen takia itke. Itken sitä väsymystä ja voimattomuutta joka valtasi minut yritettyäni keskustella Ykin kanssa kesätoimeentulosta. Kauhukseni hän sanoi eilen, ettei hänellä ole työpaikkaa kesäksi ja että sitä on vaikea saada. Oli kuin liian raskas ylimääräinen taakka olisi nostettu selkääni. En jaksa elättää häntä kesällä kun kirjoitan. Pidin itsestään-selvänä – tai olen pitänyt, että hän itse huolehtii toimeentulostaan kesän aikana. Asuntohan hänellä on tässä. Hän osaa olla tily ja vaativainen. Ei antaudu keskusteluun. En minäkään lempeästi asiaa esittänyt, vaan heti alkuun pettyneesti ja lopulta kovaäänisesti. Vaikutin tietysti tunteettomalta, mutta hänen lähdettyään itkin. Pitkästä aikaa tuntui, että olisi helpompaa kuolla. Taloudellinen huoli tappaa ihmisestä elämihalun. Ja kun ajattelin, että olen taas siinä pisteessä että kuolema tulee mieleen, alkoi itkettää. Kuolema ja itku pesivät mielen pohjalla rinnakkain. Toinen kutsuu toisen.

On vähän kuumeinen olo. Väsyttää. Huimaus alituinen seura. En jaksaisi mitään, en niin mitään. On vain paha olla ja itkettää. Näin käy miltei aina kun se ainoa läheinen suhde mikä minulla on – poikiin – häiriytyy ja on eripuraisuuden aiheuttaja. Voin huonosti. Olisi helpompaa olla olematta. Enemmän ymmärtämystä minä heiltä kaipaisin. Ilkkaa alistuisin suosiolla elättämään vielä jonkin aikaa. Ajattelin, että »20-vuotiaaksi saakka». Mutta teoriaahan se on kaikki. »Niin kauan kuin käyn koulua», sanoi Ilkka. Ja niinhän se tietenkin on. Mutta kesät – haluaisin helpotusta edes silloin. Minulla ei ole edellisistä kirjoista enää juuri mitään tuloja, eikä sille voi mitään. Matineat särkevät päätä ja väsyttävät. Ensi syksyn ennakko on jo suureksi osaksi syöty. Ja kirja pitää kirjoittaa sen vastineeksi, saada valmiiksi kesällä. Apuraha päättyy vuoden lopussa.

Lapseni voisivat ymmärtää tilanteen vähän paremmin. Yksi sanoo elättäneensä itsensä kaksi vuotta. Hän ei edes tiedä mitä on itsensä elättäminen. Koko ajan hänellä on ollut tässä asunto ja useimmiten myös ruoka. Käyttörahat hänellä vain ovat työn ansiosta lisääntyneet. Niinhän se ei elämässä suinkaan ole. Nämä ovat alentavia ajatuksia, mutta en mahda niille mitään.

Isukki, lasteni isä, soitti äsken. Oli hyvä puhelu. Lukenut runokokoelmani, sanoi ettei ollut yhtä hyvä, kuin edellinen, mutta varsin hyvä tämäkin. Valittelimme vaivojamme ja rahapulaamme. Sanoin, että toivottavasti hänen vaimonsa ja hän itse eivät pahastu kun sanoin haastattelijalle eilen – kun kysyi parasta vappuheilaa – että se taisi kylläkin olla lasteni isä vuonna -47. Vuosiluku tuli väärin. Olisi pitänyt olla -48. Hänen ensimmäinen ylioppilasvappunsa, minun toinen. Eivät kuulemma pahastu.

Piristyin vähän, mutta kuva Lapualta jossa 5-vuotias Ari itkee isän olkapäätä vasten äitinsä haudan äärellä sai minut itkemään ääneen täällä yksinani. Miten lapsen sydän sellaisen kestää.

Tässäkö meille annettiin varoitus atomivoimaloista emmekä me ota sitä varteen?

Peippo laulaa. On kaunis, kylmä ilma.

Minun täytyy toistaa nämä Väinö Voipion kuolinilmoituksessa olleet Epikuroksen sanat:

Kuolema ei meitä liikuta.

Silloin kun me olemme, ei ole kuolemaa,

kun on kuolema, ei ole meitä.

Minä olen sairas, kuumeissani läheisen ihmisen puutteesta, vakituisen ihmissuhteen nälästä.

*”Mutta joka tapauksessa
elämä on fantastinen ilmiö.”*

Naisen päiväkirja on avoin kuvaus keski-ikäisen kirjailijan elämästä keväästä syksyyn, kirjoittamisesta, luovuuden ja alakulon kuluttavasta vaihtelusta. Sitä ei kirjoitettu julkaistavaksi, vaan se syntyi kirjailijan keskustelusta oman sisimpänsä kanssa, vastoinkäymisistä arjessa, työssä ja ihmissuhteissa. Eeva Kilpi tuo oman sielunmaisemansa pelottomasti näkyville päiväkirjamerkinnoissä, jotka heijastelevat äitiyden monimutkaisuutta, rakkauden ja läheisen ihmisen kaipuuta, yksinäisyyttä.

Naisen päiväkirja pohtii, mistä minuutemme muodostuu ja mikä toisten ihmisten merkitys sille on.

EEVA KILPI (s. 1928) on rakastettu kirjailija, mielipidevaikuttaja ja kotimaisen kirjallisuuden merkittävimpiä hahmoja. Hänen teoksiaan on käännetty lukuisille kielille. *Naisen päiväkirja* ilmestyi ensimmäisen kerran 1978 – samana vuonna, jolloin Kilpi täytti 50 vuotta.

